

Formele inspraakreacties concept-Sociaal Maatschappelijke Structuurvisie 2025 Leven in Leiden

Inleiding

Op 25 oktober 2011 heeft het College de concept-Sociaal Maatschappelijke Structuurvisie 2025 Leven in Leiden vastgesteld voor de inspraak (BW 11.1064). De inspraakperiode liep van 28 oktober tot en met 9 december 2011.

Als voorbereiding op de Sociaal Maatschappelijke Structuurvisie is de *Staat van Leiden anno 2011* gemaakt. Dit document geeft een actueel beeld van Leiden op onderwerpen die van invloed zijn op de vitaliteit van de stad zoals de inwoners, de sociale infrastructuur, de economie, arbeidsmarkt en de woon- en leefomgeving. Tijdens het opstellen van de Staat van Leiden en de Sociaal Maatschappelijke Structuurvisie 2025 Leven in Leiden hebben wij op verschillende momenten contact gezocht met betrokkenen uit de stad en een bijeenkomst voor regiogemeenten georganiseerd. Tijdens één van die bijeenkomsten is bijvoorbeeld met maatschappelijke partners en belangenorganisaties van gedachten gewisseld over de mogelijke hoofdpogaven van deze visie. Ten slotte is op 14 november 2011 de concept-visie aan belangstellenden gepresenteerd.

Schriftelijk zijn in totaal 16 inspraakreacties ingediend. Wij hebben een reactie ontvangen van:

1. Kamer van Koophandel en de BV Leiden;
2. Hogeschool en ROC Leiden;
3. Vrije Tijdscentrum VTV Leiden;
4. Stichting Zorgvragers Organisatie Noord- Zuid Holland;
5. mevrouw A. Verlaan, voorzitter wijkvereniging Meerburg, onderwijsdeskundige en expert op het gebied van diversiteit;
6. Activite;
7. Stichting Buurtcomité Hogewoerd e.o.;
8. Stichting Thuis Op Straat;
9. de Voedselbank Leiden en omstreken;
10. Vrouwencentrum VKC De Spiegeling;
11. Mevrouw M. Stol;
12. Buurtvereniging Zeeheldenbuurt;
13. Adviesraad WMO Leiden;
14. Libertas, mevrouw Stegeman;
15. De Leidse corporaties;
16. Libertas, de heer Haar.

Procedure

Het college stelt zijn antwoord op de inspraakreacties vast en legt het gewijzigde beleidskader ter vaststelling aan de gemeenteraad voor.

Thema's van de inspraakreacties zijn:

- algemeen;
- de kracht van mensen;
- Leiden aantrekkelijke stad, stad van ontdekkingen;
- het versterken van de arbeidsmarkt;
- iedereen doet mee;
- veranderende rol;
- bijlage 2 en de bijlage Sociaal Maatschappelijke Voorzieningen;
- diversen.

A.	Samenvatting ingekomen reactie	Reactie van het College	Gevolgen voor het voorgestelde beleidskader
B.	Thema: Algemeen		
C.	<p>Ingebracht door: 1 en 15: waardering voor de aanpak</p> <p>Aangevuld door 1: en verwerking van input uit de stad.</p>	<p>Het college bedankt de insprekers voor hun waardering.</p>	<p>Geen.</p>
D.	<p>Ingebracht door 2 en 15: De drie hoofdpogaven staan.</p>	<p>Fijn dat de drie hoofdpogaven erkend worden.</p>	<p>Geen.</p>
E.	<p>Ingebracht door 2: Bij het meetbaar maken van beleid wordt opgemerkt dat nog niet voor alle beleidsdoelen passende indicatoren zijn ontwikkeld. De argumentatie daarvoor is duidelijk. Echter om juist het vernieuwende vorm te geven lijkt het mij van belang om daarvoor juist nog wel indicatoren te ontwikkelen. Gaan deze nog ontwikkeld worden?</p> <p>Ingebracht door 2: we vervullen graag een rol in de verdere uitwerking</p>	<p>De SMS-visie is een stuk op hoofdlijnen. In onderliggende beleidsstukken wordt de in dit stuk aangekondigde vernieuwende werkwijze uitgewerkt. Dat is ook de plek waar de bij de beleidsdoelen zo mogelijk passende indicatoren opgenomen worden. Wij verduidelijken dit in de SMS-visie</p> <p>We maken graag gebruik van uw aanbod om in het uitwerken van beleid mee te denken.</p>	<p>We lichten in de visie toe dat we de vernieuwende werkwijze in onderliggende beleidsstukken verder uitwerken (blz. 8).</p> <p>In de visie nemen wij het aanbod op dat inspreker over de nadere uitwerking wil meewerken. (blz. 4)</p>

F.	Ingebracht door 4: Stichting ZON is positief over het uitgangspunt in 3.7 "Een goed participatietraject is noodzakelijk om mensen vanuit hun kracht bij de gemeentelijke planvorming te betrekken." Voor het betrekken van het cliëntperspectief bij het ingewikkelde traject overheveling AWBZ naar Wmo dient voldoende tijd voor participatie uit te worden getrokken en deze participatie dient ook te starten voordat keuzen worden gemaakt en niet alleen te worden gezien als legitimering van reeds gemaakte keuzen.	Wij onderkennen en ondersteunen het belang van goede cliëntparticipatie in de verschillende fasen van beleidsontwikkeling. Wij realiseren ons dat het tijdpad waarbinnen de AWBZ-taken overgaan in de Wmo kort is. Desondanks betrekken we zoveel mogelijk cliëntvertegenwoordiging en deskundigheid omtrent cliëntperspectief bij organisaties in de ontwikkelfase van het beleid.	Binnen de paragraaf 3.7 besteden we expliciet aandacht aan het belang van cliëntparticipatie.
G.	Ingebracht door 5: Het "wat" wordt mooi beschreven, maar het "hoe" en "wanneer" komt onvoldoende aan de orde. De visie is te beschouwend en te weinig proactief of preventief.	De SMS-visie is een stuk op hoofdlijnen. In onderliggende beleidsstukken wordt de in dit stuk aangekondigde vernieuwende werkwijze uitgewerkt. Wij verduidelijken dit in de SMS-visie	We lichten in de visie toe dat we de vernieuwende werkwijze in onderliggende beleidsstukken verder uitwerken (blz. 8).
H.	Ingebracht door 5: Gaat het nu om 2025 of om 2030, ook daarin is verwarring.	De visie heeft de looptijd tot 2025. Hiermee gaat het gelijk op met de (fysieke) structuurvisie. Sommige cijfers waren niet per 2025 beschikbaar en wel per 2030. Dan hebben we de cijfers van 2030 in de SMS-visie gebruikt.	Geen.
I.	Ingebracht door 6 en 7: een gedegen en lekker leesbaar stuk	Het college bedankt de sprekers voor hun waardering.	Geen
J.	Ingebracht door 6: We lezen het kader wat wij ook hanteren namelijk de transitie van inzet op ziekte naar inzet op gezond gedrag.	Het is prettig om te merken dat we als organisaties met vergelijkbare kaders werken. Wij verwachten dat dit ondersteunend kan werken aan de samenwerking die we met verschillende partners in de stad hebben.	Geen

K.	<p>Ingebracht door 8: Wij zijn blij met deze nota die de ambities op het sociale domein weergeven. Ik heb de inhoud in grote lijnen met de teamleiders van TOS besproken en merkte dat zij de visie inspirerend vonden om binnen onze organisatie nog meer vorm te geven dan wij nu al proberen te doen.</p>	<p>We zijn blij met het enthousiasme dat als gevolg van deze visie ontstaat.</p>	Geen
L.	<p>Ingebracht door 13: De Civil Society komt niet vanzelf. Aangezien dit voor de structuurvisie een essentieel punt is zou wel wat meer gezegd mogen worden over de wijze waarop de gemeente denkt de ontwikkeling van de Civil Society op gang te brengen en te faciliteren.</p>	<p>We realiseren ons dat de civil society niet (volledig) vanzelf ontstaat. civil society bestaat uit de inzet en betrokkenheid van mensen. De inzet van organisaties, (vrijwilligers-)verenigingen is hier de kern van.</p> <p>Door mensen indien nodig te faciliteren in hun ontmoeting met elkaar (b.v. door inrichting van openbare ruimte, of het organiseren van activiteiten) en hen te stimuleren zich in te zetten voor elkaar denken we de organisatie van de civil society verder op gang te brengen.</p>	<p>In het hoofdstuk ‘Uitgaan van kracht van mensen’ nemen we een passage op waarin we aangeven hoe we de civil society versterken (blz. 16).</p>
M.	<p>Ingebracht door 13: Als u uitgaat van de eigen kracht van uw burgers dan kan het volgens de Adviesraad niet anders dan dat u het pgb als mogelijkheid tot compensatie in de toekomst in stand houdt.</p>	<p>Het PGB is een instrument/middel om een passend antwoord te geven op de vraag en mogelijkheden die mensen hebben. Bij de ontwikkeling van het Wmo-beleid en het vormgeven van het beleid rond de transitie zullen we zoeken naar een optimale verhouding tussen uitgaan van de kracht van inwoners en de beschikbare middelen (effectiviteit en efficiency).</p> <p>Op basis van het resultaat van deze analyse kunnen we u aangeven of en hoe we in de toekomst met PGB's omgaan.</p>	Geen.

	Thema: De kracht van mensen		
N.	<p>Ingebracht door 1, 2, 9, 10, 13 en 15: eens met het uitgangspunt uit gaan van kracht van mensen.</p> <p>Aangevuld door 13: Dit is niet alleen volgens de Adviesraad juist, maar ook onvermijdelijk gezien demografische en financiële ontwikkelingen.</p>	Fijn dat dit thema wordt erkend.	Geen
O.	<p>Ingebracht door 4: Goed dat de maatschappelijke vraag centraal staat, de vraag van de (kwetsbare) burger en niet de bestaande voorzieningen. In de visie wordt niet duidelijk waar burgers dan wel op kunnen rekenen.</p>	<p>De SMS-visie is een visie op hoofdlijnen. In dit stuk staan de uitgangspunten voor beleid. Dit beleid wordt geconcretiseerd in stukken als het Regionaal Kompas (waarnodig bijgesteld als gevolg van de tussenevaluatie), de Ggz-visie en het beleid dat ontwikkeld wordt bij de transities (Werk, Wmo en Jeugd). In deze stukken is concreet aandacht voor de inzet van ervaringsdeskundigen in herstelzorg, herstelactiviteiten van ggz-cliënten, bevordering sociale contacten, herstel sociale netwerken en participatie.</p>	Geen.
P.	<p>Ingebracht door 9: onderschrijft ook de noodzaak van een vangnet voor hen die onvoldoende zelfredzaam zijn.</p>	<p>We zijn het hiermee eens. We zien een noodzaak van een vangnet voor hen dat erop gericht is de zelfredzaamheid te bevorderen.</p>	Geen.

Q.	<p>Ingebracht door 8: Talentontwikkeling kan in allerlei situaties bevorderd worden. Het is daarbij belangrijk om als organisatie een werkwijze te hanteren en te verankeren waarbij het benutten van de kracht van de mensen en het naar boven halen van de talenten van kinderen/ jongeren de basis is. Het is vooral dat aspect wat de teamleiders aanspreekt, hoe kunnen we in ons werk nog meer dan we al proberen te doen, bij kinderen/ jongeren die zelfontplooiing naar boven halen.</p>	<p>We vinden het stimuleren van de kracht en talentontwikkeling bij kinderen/jongeren belangrijk. Niet de afkomst telt maar de toekomst. Wij horen graag welke rol u voor ons hierin ziet.</p>	<p>Geen.</p>
R.	<p>Ingebracht door 8: Ik wil ook een bedenking kwijt, ik vind de omschrijving rondom de mantelzorg te rooskleurig afgeschilderd. Vrijwilligerswerk is op basis van vrijwilligheid, niemand moet vrijwilligerswerk doen, daar kies je voor. Bij mantelzorg is dat zeker niet altijd, lang niet iedereen heeft de vrijheid om te kiezen om al dan niet mantelzorg te verlenen, als was het maar om persoonlijke en morele redenen.</p>	<p>Wij hebben veel waardering voor alle vrijwilligers en mantelzorgers. We zien ook dat dit veel van mensen kan vragen en dat soms de omgeving dit ook van mensen verwacht. Wij herkennen dat er soms geen sprake is van een vrije keuze.</p>	<p>We geven het onderscheid tussen vrijwilligerswerk en mantelzorg een plek in de visie (blz. 15, onderaan)</p>

S.	<p>Ingebracht door 13: Bij 3.7 'Uitgangspunten', vindt de Adviesraad het gewenst dat u als gemeente uw visie op uw benadering van de Leidse burger nader beschrijft.</p>	<p>In de hoofdstukken 3 (uitgaan van de kracht van mensen) en 7.2 (veranderende rol van de gemeente) geven wij aan hoe wij de Leidse inwoners willen benaderen. Dit is uitgaan van de kracht van mensen die dit kunnen en degenen die minder goed voor zichzelf kunnen zorgen de hulp krijgen die zij nodig hebben. Juist door de in de samenleving aanwezige kracht te benutten, kunnen we of anderen op de plekken waar wel ondersteuning nodig is deze ook bieden. Deze ondersteuning is ook weer denkend vanuit kracht, zo veel mogelijk gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid. In hoofdstuk 7.2 geven we aan dat wij onze nieuwe rol invullen door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - richting te geven; - ruimte te bieden aan anderen; - vertrouwen te hebben in de partners waar we mee samenwerken - ervoor te zorgen dat partners ook vertrouwen hebben in ons; - lef te hebben om knopen door te hakken. 	Geen.
Thema: Leiden aantrekkelijke stad			

T.	<p>Ingebracht door 1: Consistentie en volhouden in investeren in bereikbaarheid is echter dringend noodzakelijk. Een basisvoorwaarde voor de bereidheid tot investeren. Hetzelfde geldt voor mogelijkheden creëren voor ondernemers: te vaak lopen initiatieven stuk op bureaucratie, gebrek aan wendbaarheid, aarzeling en gebrek aan richting geven. Dus is onze oproep aan de gemeente: maak werk van doorvertalen van beleid naar de alledaagse uitvoering. En betracht consistentie in investeren in het totaalpakket dat Leiden is. Niet alleen een aantrekkelijke woonstad, maar ook een aantrekkelijke werkstad met zat potenties daarvoor zoals wij in onze stadsvisie hebben bepleit.</p>	<p>Leiden investeert in bereikbaarheid. Ook omdat we daarmee de stad als vestigingsplaats voor bedrijven interessanter maken. Het beeld bestaat dat besluitvorming te lang op zich laat wachten en te vaak wordt herzien. Toch zijn er in het afgelopen jaar weer belangrijke stappen gezet. Er zijn kaderbesluiten genomen voor een ongelijkvloerse kruising ter hoogte van de Plesmanlaan-Haagsche Schouwweg-Ehrenfestlaan Ook is het programma van eisen vastgesteld voor de parkeergarages op de Garenmarkt en de Lammermarkt. Voor de laatste twee zal in het voorjaar een kaderbesluit volgen. De aanbesteding voor de ongelijkvloerse kruising volgt later in 2012 en voor de parkeergarages in 2013.</p> <p>Ook wordt in het voorjaar een provinciale tracékeuze voor de Rijnlandroute verwacht en zal de provincie (als uitwerking van haar collegeakkoord) ook een plan presenteren voor de doorontwikkeling van het OV in de regio.</p> <p>Om de gevraagde consistentie in de uitvoering (van ook de kleinere werkzaamheden) te bewerkstelligen werken we op dit moment aan een drietal uitvoeringsprogramma's met maatregelen die de bereikbaarheid van de binnenstad en de ontsluiting richting A4 en A44 moeten verbeteren. Het college van B&W is voornemens deze uitvoeringsprogramma's voor de zomer aan de gemeenteraad aan te bieden.</p> <p>Wij zien ook dat sommige initiatieven mislukken vanwege onze organisatie. Dit willen wij veranderen. Zie ook onze ambitie hiervoor.</p> <p>Wij zien Leiden als een potentieel zeer aantrekkelijke stad om te wonen, te werken en te leren. In de nog op te stellen Economische visie werken wij onze ambities voor een aantrekkelijke werkstad verder uit.</p>	Geen.
----	---	--	-------

U.	<p>Ingebracht door 1: De uitgangspunten die de visie vermeldt bij uitwerken aantrekkelijke stad zijn een mooi voorbeeld van onduidelijkheid door de gemeente van wat zij zelf kan beïnvloeden, sturen, realiseren of alleen kan stimuleren, promoten.</p> <p>In dat verband enkele vragen:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hoe gaan ondernemers merken dat kennis, innovatie en experimenten gestimuleerd gaan worden? Waaraan denkt de gemeente bij "ervoor zorgen dat er betaalbare startersruimten komen en thirdplaces"? Waar denkt de gemeente aan bij "aansluiten bij vragen en kansen uit bedrijfsleven"? Wat gaat de gemeente dan doen om centrumfunctie met verve te vervullen en goed samenwerken met regio en andere samenwerkingsverbanden? 	<p>De SMS-visie is een overkoepelend beleidsstuk van circa tien beleidsvelden. De gemeente heeft hierin inderdaad verschillende rollen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In antwoord op vraag a en b: in de nog op te stellen economische visie gaan wij verder in op hoe ondernemers merken dat kennis, innovatie en experimenten worden gestimuleerd. Dit geldt ook voor de vraag 'thirdplaces'.. - In antwoord op vraag c: wij gaan door met ons veranderingstraject zodat wij meer aansluiten bij vragen en kansen uit het bedrijfsleven. - in antwoord op vraag d: Het vervullen van onze centrumfunctie met verve en goede samenwerking is onze ambitie. Wij investeren in de stad om Leiden nog aantrekkelijker te maken. Daarnaast investeren wij in tijd, geld en moeite om een goede samenwerking te hebben met de regio en andere samenwerkingsverbanden 	<p>Geen. De vragen betrekken wij bij de nog op te stellen Economische Visie</p>
V.	<p>Ingebracht door 5: De ambities rond het winkelaanbod zijn wat achterhaald. Leidschenhage en Rijswijk zijn goed bereikbare winkelcentra in de omgeving en waarom zou Leiden eenzelfde aanbod moeten ontwikkelen. Zorg er eerst voor dat de huurprijzen in de Breestraat en de Haarlemmerstraat concurrerend zijn en creëer dan een uniek internationaal aanbod, zoals dat nu op de Leidse zaterdagmarkt begint te ontstaan. Dat trekt veel kopers.</p>	<p>Wij zijn van mening dat onze ambities over het winkelaanbod niet achterhaald zijn. Ze zijn recent geactualiseerd en vastgesteld. Leiden maakt momenteel een inhaalslag en verbetert haar winkelaanbod. Wij hebben als gemeente geen rol bij het bepalen van de huurprijzen in de Breestraat en Haarlemmerstraat. Deze wordt wel indirect beïnvloed door beleid dat de gemeente voert, onder andere in Programma Binnenstad en het Beleidskader Winkelvoorzieningen. Huurprijzen zijn de werking van de markt. Wij zijn het ermee eens dat Leiden een meer internationale uitstraling krijgt.</p>	<p>Geen</p>

W.	<p>Ingebracht door 5: Leiden is een regionaal knooppunt, zeker voor het cultuuraanbod en geef dan ook het Laktheater daarin een prominente plaats .... Leiden als knooppunt voor de regio betekent ook dat de aanblik van het stationsgebied voortvarend aangepakt moet worden. ... Ook de Meelfabriek behoeft na veertig jaar kibbelen eindelijk eens een waardevolle toekomst.</p>	<p>Leiden erkent dat cultuur erg belangrijk is voor de Stad. Dit blijkt ook uit onze net vastgestelde Cultuurnota.</p> <p>Wij pakken het Stationsgebied voortvarend op. Over de eerste fase is een besluit genomen. Binnen een paar maanden verwachten wij een besluit over het hele gebied te kunnen nemen.</p> <p>Wij zijn het ermee eens dat de Meelfabriek een waardevolle toekomst verdient. Het project van de Meelfabriek is een particuliere ontwikkeling. Zowel grond als gebouwen zijn in eigendom van de Meelfabriek CV. In 2005 is een masterplan gepresenteerd door de eigenaar/ontwikkelaar. In het door de gemeenteraad vastgestelde bestemmingsplan Binnenstad I zijn de uitgangspunten uit het Masterplan opgenomen. De gemeente voert haar publiekrechtelijke rol: toetsing op bestemmingsplannen en toetsing van bouwaanvragen.</p> <p>De Meelfabriek is een rijksmonument waardoor de herontwikkeling een extra moeilijke opgave is en het lastig en ingewikkeld is om de plannen snel uit te voeren. Dit geldt voor elke partij die hier een ontwikkeling zou willen realiseren. Daarbij speelt de economische recessie een belangrijke rol. Het is momenteel voor alle ontwikkelaars bijzonder moeilijk om investeerders voor projecten te vinden. Dit speelt de Meelfabriek ook parten. Ondanks dat zet de Meelfabriek CV alles op alles om investeerders te vinden en toch al in 2012 te starten met realisatie van onderdelen uit het plan.</p> <p>De gemeente en Meelfabriek CV hebben zeer frequent overleg met elkaar over de stand van zaken.</p>	Geen
----	--	--	------

X.	<p>Ingebracht door 13: Bij 4.1 bij 'het verbeteren van de bereikbaarheid' het begrip <i>toegankelijkheid</i> toevoegen.</p> <p>In ditzelfde stukje bij 'versterking van de groep mensen die niet zo goed meekomt.....' hier toevoegen bij versterking <i>ondersteuning</i>, bij vanwege werkloosheid.... Toevoegen aan dit stukje <i>beperking / handicap of ouderdom</i>.</p>	<p>Wordt aangevuld.</p> <p>Wordt aangevuld.</p>	<p>Bij 4.1 voegen wij het begrip 'toegankelijkheid' toe. (blz. 18, onderaan)</p> <p>Blz. 19 (bovenaan) beperking, handicap of ouderdom wordt toegevoegd</p>
Y.	<p>Ingebracht door 13: Bij 4.4, punt 7 woningvoorraad toevoegen <i>ook aansluit bij de wensen en mogelijkheden van mensen met een beperking</i>.</p>	<p>In de nog op te stellen Nota Wonen bekijken we hiervan de verdere consequenties.</p>	<p>Geen.</p>
Z.	<p><i>Ingebracht door 13: bij punt 8 toevoegen bij ' we verbeteren de leefbaarheid' het begrip veiligheid.</i></p>	<p>Veiligheid is een belangrijk onderdeel van de Leefbaarometer en wordt hierin meegenomen.</p>	<p>Geen.</p>
Thema: Versterken van de arbeidsmarkt			
AA.	<p>Ingebracht door 1: opvallend is de analyse dat de zorgsector grootste stijger in banen is, naast overige dienstverlening en industrie. Eveneens de analyse dat MBO tekort is op niveau 3 en 4 in alle sectoren, maar met name techniek en sciencekant en zorg en onderwijs. Toch is de keuze slechts, versterken arbeidsmarkt door kenniswerkers en hoogopgeleiden aan te trekken. Echter: Leiden heeft zát hoogopgeleiden en kenniswerkers als inwoner. Mogelijkheden voor hen om hier in de stad te werken, het stimuleren daarvan, dáár gaat het om.</p>	<p>Wij hebben onze ambitie uitgesproken het onderwijs meer op de arbeidsmarkt te laten aansluiten. Hierover willen wij met de verschillende partners in overleg. Dit geldt dus met name voor techniek, sciencekant, zorg en onderwijs op alle niveaus. Dus de keuze om de arbeidsmarkt te versterken, is meer dan alleen kenniswerkers en hoogopgeleiden aan te trekken.</p> <p>In het nog op te stellen programma Kennisstad is het nadrukkelijk ons uitgangspunt te stimuleren dat hoogopgeleiden en kenniswerkers in Leiden kunnen (en willen) werken.</p>	<p>Geen.</p>

BB.	<p>Ingebracht door 1: Wat stimuleren mensen met beperking in dienst nemen door ondernemers betreft: in ander verband hebben we al aangegeven, daarover willen we graag meedenken en werken.</p>	<p>Wij nemen graag dit aanbod aan om met de Leidse ondernemers hierover verder na te denken en te werken.</p>	<p>Het aanbod van de ondernemers om mee te denken over het stimuleren van het in dienst nemen van mensen met een beperking nemen wij op in de SMS-visie. (blz. 4)</p>
CC.	<p>Ingebracht door 1: Investeren in arbeidsmarkt is ook investeren in toerusting onderwijs op arbeidsmarkt. Stimuleren talentontwikkeling en ondernemersvaardigheden. In die zin dus ook bereidheid om aan dit soort talentontwikkeling mee te werken. Gemeente meldt als één van de uitgangspunten in overleg gaan met schoolbesturen en ondernemers. Graag vernemen wij waaraan de gemeente dan denkt. En tenslotte is ons pleidooi om ook gerichte aandacht te besteden aan het vergroten van arbeidskrachten voor techniek, industrie en zorg.</p>	<p>Wij waarderen de bereidheid van de ondernemers mee te willen denken over het stimuleren van talentontwikkeling en ondernemersvaardigheden. Wij denken aan een overleg waarin de knelpunten met elkaar worden besproken en het maken van afspraken hoe deze punten ook daadwerkelijk op te pakken. Het vergroten van arbeidskrachten voor techniek, industrie en zorg hoort hier zeker bij.</p>	<p>Het aanbod van de ondernemers mee te denken over talentontwikkeling en ondernemersvaardigheden nemen wij op de in de SMS-visie (blz. 20 en 24).</p>
DD.	<p>Ingebracht door 1: Wij zijn het eens met de analyse, en goed dat die trend erin staat dat de nieuwe economie vermenging van functies beter mogelijk maakt. We werken graag mee met nadenken over vormgeving van laagdrempelige gelegenheden en betaalbare, flexibele huisvesting. En merken daarbij op dat de Nieuwe Energie weliswaar een goed voorbeeld is van een nieuw type bedrijfsverzamelgebouw is, maar onvoldoende oplossing biedt voor een flexibel aanbod voor kleine beginnende zelfstandigen.</p>	<p>Wij nemen graag het aanbod aan over het meedenken hoe laagdrempelige gelegenheden en betaalbare, flexibele huisvesting kunnen worden gerealiseerd.</p>	<p>Het aanbod van de ondernemers mee te denken over de vormgeving van laagdrempelige gelegenheden en betaalbare flexibele huisvesting nemen wij op in de SMS-visie (blz. 20).</p>

EE.	Ingebracht door 5: De opmerkingen over de arbeidsmarkt zijn overgenomen van onderzoeksbureaus zonder ze te actualiseren. Zeker zijn er tekorten, maar de arbeidsmarkt is wat betreft vraag zeer snel aan het veranderen. Voor de tekorten aan vmbo-mbo deelnemers techniek helpen de labs niet. Voorlichting aan ouders en verbetering van het imago van de technische beroepen helpt wel.	De tekorten op de arbeidsmarkt zijn nog steeds actueel. We onderschrijven dat voorlichting aan ouders en verbetering van het imago van de technische beroepen kunnen bijdragen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Leidse Instrumentenmakersschool. Voor deze school bestaat nu dit jaar een wachtlijst.	Geen.
FF.	Ingebracht door 5: Als we de werkgelegenheid voor WSW'ers en wajongers willen vergroten helpt het niet om de reparatiewerkplaats aan het Lammenschans station te sluiten. .... Als er problemen zijn in de exploitatie van de Zijlbedrijven, moeten er andere oplossingen gezocht worden dan deze, want zo stuur je de werknemers weer terug naar de gerania.	Het doel is zeker WSW-ers/Wajongers aan het werk te helpen. Daarbij maken we wel een afweging tussen de kosten en de baten van elke werkplek.	Geen.
GG.	Ingebracht door 11: vindt het zeer treurig dat academici vanwege werkervaring in het participatiecentrum als stenenbikker werken. Zeer denigrerend en ook nog eens onder het minimumloon.	Het is inderdaad jammer als mensen niet het werk kunnen doen wat zij graag willen doen. Wij zijn echter van mening dat het opdoen van werkervaring en werken voor je geld meer voldoening geeft dan thuiszitten.	Geen.
HH.	Ingebracht door 13: Bij 5.3 onder het kopje 'Ook mensen met een beperking werken', de zinsnede ook het stimuleren van stageplekken voor leerlingen met een beperking hierin opnemen.	We zijn het eens met het principe. Er moeten stageplekken komen voor alle leerlingen.	Geen.
II.	Ingebracht door 13: Bij 5.4 onder punt 6: in dit stukje tekst de zin opnemen dat hier ook aandacht is voor aansluiting van het voortgezet speciaal onderwijs op de arbeidsmarkt.	Indien mensen die vanwege een lichamelijke en of verstandelijke handicap geen startkwalificatie kunnen halen, geven wij ook aandacht voor aansluiting van het voortgezet speciaal onderwijs op de arbeidsmarkt.	Toevoegen aan de SMS-visie (blz. 24)

	Thema: Iedereen doet mee		
JJ.	<p>Ingebracht door 4: Het vraagt van de gemeente Leiden meer visie en gerichte inzet om voor de groep kwetsbare burgers met psychiatrische problemen de gewenste en noodzakelijke empowerment, zelfregie en het versterken van het sociaal netwerk mogelijk te maken. Alleen aangeven dat hulp niet vrijblijvend is (3.7), dat zij een steuntje in de rug nodig hebben (6.1) of dat, als het moet, ook vormen van drang worden gebruikt (6.3) is echt onvoldoende. Graag zien we dat u of in uw visie of de uitwerking daarvan aandacht besteedt aan de hierboven beschreven herstel bevorderende methodiek, de gewenste en noodzakelijke empowerment, zelfregie en het versterken van het sociaal netwerk voor deze groep kwetsbare burgers. Daarnaast zien we graag dat de gemeente de inzet van ervaringsdeskundige daarin betreft.</p>	<p>Zie boven antwoord D. De concretisering van wat kwetsbare groepen aan beleid kunnen verwachten vindt in onderliggende beleidsstukken plaats. De uitwerking van de door u aangehaalde passages vindt daar plaats. Uiteraard moet die uitwerking aansluiten op de problemen en mogelijkheden van de kwetsbare groepen.</p> <p>De uitgangspunten gelden voor iedereen. U zegt terecht dat de ene mens behoefte heeft aan een andere benadering en aanpak dan de andere.</p> <p>De uitwerking van de uitgangspunten per persoon verschillen. De te bereiken doelen als zelfregie en zelfredzaamheid moeten afhankelijk van de mogelijkheden van mensen geconcretiseerd worden. Daarbij zullen er altijd mensen zijn die een (mate van) ondersteuning nodig blijven hebben. We bevestigen het nut van ervaringsdeskundigen.</p>	<p>De SMS-visie passen we aan met een stuk tekst waarin het onderscheid tussen de werking van uitgangspunten voor mensen/groepen duidelijker is (blz. 27)</p> <p>Het belang van het betrekken van ervaringsdeskundigen benoemen we in de visie (blz. 16)</p>
KK.	<p>Ingebracht door 4: Stichting ZON is het met u eens dat individueel maatwerk en integrale hulp(verlening) gericht op de situatie en leefomgeving van kwetsbare burgers bijdraagt aan herstel (6.1). Dit vraagt om ketenbesteding. Wij missen een beschrijving van de rol van de gemeente hierin.</p>	<p>Ketenbesteding is een manier om de problemen te bestrijden die zich voordoen met zorg die door verschillende financiers bestemd wordt. Bij de groep kwetsbare burger waar ZON de belangen voor behartigd is dit vaak het geval. Wij herkennen de problemen die zich voor kunnen doen. Daarover zijn we in gesprek zorgverzekeraars. Landelijk worden steeds meer goede voorbeelden ontwikkeld voor samenwerking Zorgkantoor, zorgverzekeraar en overheid. Bijvoorbeeld het convenant rond inzet Huiselijk geweld. Wij zetten ons ook de komende jaren in om doormiddel van goede samenwerkingsafspraken de zorg voor cliënten te verbeteren.</p>	<p>In de SMS-visie wordt de aandacht voor samenwerking met zorgverzekeraars opgenomen (blz. 29).</p>

LL.	Ingebracht door 4: U schrijft dat ondersteuning aansluit bij en gericht is op de directe leefomgeving van de cliënten (6.3). Er wordt gewerkt aan een situatie waarin de zorgvrager een duidelijkere inbreng heeft in het ondersteuningsproces. Onduidelijk is hoe u denkt dit concreet (evt. aan de hand van voorbeelden) te gaan bewerkstelligen?	Zoals ook aangegeven onder F hebben wij het belang van cliëntparticipatie omarmd. Bij beleidsontwikkeling betrekken wij vroegtijdig zorgvragers. Ook willen wij zorgvragers duidelijk een rol geven in het bepalen van de benodigde ondersteuning. Wij werken eraan het 'keukentafelgesprek' (de Kanteling) beter vorm te geven. Ook bij de transities van nieuwe taken nemen we deze werkwijze als uitgangspunt.	Geen
MM.	Ingebracht door 9: De Voedselbank onderschrijft de inzet op preventie bij het voorkomen van (sociale) uitval en een armoedebeleid gericht op het wegnemen van achterstanden én op maatschappelijke participatie. Binnen de mogelijkheden en grenzen van een vrijwilligersorganisatie draagt de Voedselbank graag bij aan het realiseren van deze doelstellingen.	We waarderen uw inzet gericht op het wegnemen van achterstanden en maatschappelijke uitval.	Geen
NN.	Ingebracht door 13: Onder 3.1 het kopje 'Kracht in Leiden' en onder 6.4 punt 6: De Adviesraad vindt de definitie van het begrip Civil Society nogal smal. In deze definitie wordt aan het concept Civil Society vooral uitvoering gegeven door mondige burgers die voor hun eigen belangen opkomen. Liever ziet de Adviesraad in deze definitie opgenomen dat de Civil Society een manier van samenleven is waarbij alle burgers (dus ook de minder zelfredzame) en (commerciële) organisaties en instellingen uit het maatschappelijk middenveld verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en hun leefomgeving; dat mensen zich om elkaar bekommeren.	In de definitie van civil society opgenomen in de SMS-visie staat dat mondige burgers vooral zelf voor hun belangen en idealen opkomen, al of niet door zich te organiseren. Onder die idealen vatten we de inspanningen van inwoners (al dan niet georganiseerd) om verantwoordelijkheid voor elkaar en hun leefomgeving te nemen. Om nu blijkt dat dit onvoldoende uit de definitie te lezen is, schrijven we dit verder uit.	In de SMS-visie passen we de definitie van civil society aan (blz. 16, onderaan).

OO.	<p>Ingebracht door 10 en 13: Graag horen wij wat u bedoelt bij 6.3 'Ambities', met 'de hulp is niet vrijblijvend' en wat dit in de praktijk kan betekenen (m.n. de vorm van drang).</p>	<p>Met de uitspraak "Hulp is niet vrijblijvend" bedoelen wij dat we bij het organiseren van hulp van tweezijdigheid uitgaan. Hoe die tweezijdigheid er uit ziet, is afhankelijk van de situatie. In sommige gevallen gaat het om het komen tot een gezamenlijke afspraak over wat de meest passende vorm van ondersteuning is. Hierbij ook gekeken naar mogelijkheden voor eigen inzet en/of eigen (financiële) bijdrage van de betrokkenen.</p>	<p>In de SMS-visie is een nadere uitwerking van de uitspraak 'hulp is niet vrijblijvend' opgenomen (blz. 28, bovenaan).</p>
PP.	<p>Ingebracht 13: Bij 6.3 onder het kopje 'Preventie': Het is van belang dat de groter wordende groep ouderen ook voorbereid wordt op toekomstige risico's zoals vereenzaming, gezondheidsklachten en problemen in en om het huis. De Adviesraad vindt preventie voor deze groep in de vorm van informatie, advies en vroegsignalering van groot belang voor het behouden van een gezond welzijn. De Civil Society biedt hier ook kansen om de sociale omgeving te bevorderen.</p>	<p>We delen uw mening dat preventie voor deze groep in de vorm van informatie, advies en vroegsignalering van groot belang voor het behouden van welzijn. De civil society biedt hier ook kansen om de sociale omgeving te bevorderen.</p>	<p>Onder het kopje 'Preventie' vullen we de inzet van welzijn en zorgactiviteiten aan met informatie, advies en vroegsignalering (blz. 28).</p>
QQ.	<p>Ingebracht door 13: Bij 6.3 onder het kopje 'Preventie': hier wordt geschreven dat de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte een rol speelt bij het stimuleren van het bewegen van mensen. Toegankelijkheid van de openbare ruimte speelt daarbij minstens zo'n belangrijke rol. Men moet namelijk eerst ergens kunnen komen voordat men gebruik kan maken van de openbare ruimte.</p>	<p>We zijn het met u eens dat toegankelijkheid van de openbare ruimte belangrijk is. Daarom voegen we op blz. 18 aan bereikbaarheid ook toegankelijkheid toe.</p>	<p>Zie ik X. op blz. 18 is toegankelijkheid toegevoegd.</p>

RR.	Ingebracht door 13: Bij 6.3 onder het kopje 'Hulpverlening op maat': <i>Ondersteuning sluit aan bij en is gericht op de directe leefomgeving van de cliënt. We werken toe naar een situatie waarin de zorgvrager een duidelijke inbreng heeft in het ondersteuningsproces.</i> De Adviesraad zou de tekst hier wat krachtiger neergezet willen zien. Bijvoorbeeld dat de vraag centraal staat en de ondersteuning daaromheen wordt georganiseerd. Liever zou de Adviesraad hier ook zien dat niet gesproken wordt over zorgvrager, maar over burgers met een (individuele) ondersteuningsvraag.	In de Wmo gaat het vaak om situaties waarin burgers een (individuele) ondersteuningsvraag hebben. Bij jeugdbeleid gaat het soms om gezinssituaties waarbij een oplossing gezocht wordt voor het probleem van het gezin/ systeem waarin iemand leeft. Daarom is de beschrijving in 6.3 algemener geformuleerd. We vervangen hier het woord 'cliënt' door een passende omschrijving.	In de SMS-visie vervangen we bij 6.3 het woord 'cliënt' door een passende omschrijving (blz. 29).
SS.	Ingebracht door 13: Bij 6.3 onder het kopje 'Efficiëntie': <i>Door de decentralisaties van diverse nieuwe taken...</i> De taken zijn niet nieuw, maar bestaand. Door de decentralisatie worden het wel nieuwe taken voor de gemeente.	U heeft gelijk dat de taken niet nieuw zijn. We zullen in de door u genoemde zin het woordje 'gemeentelijke' toevoegen.	Bij 6.3 voegen we het woordje 'gemeentelijke' toe (blz. 29)
TT.	Ingebracht door 13: Bij 6.3 onder het kopje 'Methodisch werken': De Adviesraad adviseert de gemeente Leiden bij de nieuwe aanpak te kijken naar goede praktijkvoorbeelden zoals in Leeuwarden met het project Amaryllis. ... Er kan ook gekeken worden naar andere goed beproefde methodes zoals bijvoorbeeld de methodiek van de Eigen Kracht conferenties.	We leren graag van de ervaringen die in andere gemeenten worden opgedaan. Met de methodiek Eigen Kracht- conferenties zijn we bekend. Deze wordt al sinds enige tijd in de regio als het gaat om jeugd en in onze gemeente bij individuen of gezinssituaties waar geen kinderen zijn gehanteerd.	Geen.
Thema: Veranderende rol			
UU.	ingebracht door 1 en 13: samenwerking vraagt om vertrouwen en hier moet nog wel aangewerkt worden.	Wij delen met u de mening dat vertrouwen de basis voor samenwerking is. Vertrouwen kan ontstaan en groeien op basis van goede ervaringen met elkaar. We willen hier graag met u hard aan werken.	Geen.
VV.	ingebracht door 1: Goed dat gemeente aan geeft dat haar houding verder moet ontwikkelen.	Dank.	Geen.

WW.	Ingebracht door 1: Het is plezierig dat de stadvisie van de commissie Stadsbreed aangehaald wordt als voorbeeld van betrokkenheid. ... Wij hopen dan ook op een constructieve benadering van onze analyses om de economie van Leiden te versterken in de Economische Visie van de gemeente.	Wij maken graag gebruik van uw analyses en betrekken u bij het opstellen van de economische visie.	Geen.
XX.	Ingebracht door 1: Het Kompas: we hopen op actievere benadering bij stap bepalen gewenst resultaat, maar misschien nog meer bij verkennen vraagstuk.	Goed om te zien dat u het belang van het herkennen van het vraagstuk onderstreept. Wij delen uw mening.	Geen.
YY.	Ingebracht door 6: We missen enigszins de vanzelfsprekendheid om de samenwerking te zoeken als gemeente met de (zorg) organisaties. Hierbij zouden we zeker een 'duwende' rol van de gemeente willen zien. Van de andere kant ook uitgaan van vertrouwen in de samenwerking.	In de voorgestelde werkwijze gaan wij juist (nog meer dan daarvoor) uit van samenwerking met partners. Bij 7.3 werken we onder het kopje 'regierol' uit dat het voeren van regie afhankelijk van de situatie om verschillend handelen kan vragen. Dit kan uiteen lopen van ruimte bieden tot direct aansturen.	Bij 7.3 werken we onder het kopje 'regierol' nog verder uit dat het voeren van regie kan leiden tot verschillende rollen (blz. 32)
ZZ.	Ingebracht door 7: Ik werd getroffen door uw voornemen een dialoog met 'consumenten' van het gemeentelijk apparaat aan te gaan, althans de bereidheid uit te spreken om samen met consumenten te onderzoeken waar en hoe u in de samenleving uw rol zou kunnen spelen onder de veranderende omstandigheden.	Dank. Wij zijn er van ons bewust dat dit een cultuuromslag vergt bij de politiek en het ambtelijk apparaat.	In paragraaf 7.2 van de visie benadrukken we nogmaals het belang van het gesprek (blz. 32).
AAA.	Ingebracht door 7 en 15: In de diverse hoofdstukken van de visie, met name vanaf blz. 30, wordt er geschreven over de veranderende rol van de gemeente - het luisteren naar burgers werd ook zeer benadrukt tijdens de presentatie - maar over de ingrijpende cultuuromslag die daar op het stadhuis voor nodig is, wordt en werd tijdens de presentatie, niet voldoende gezegd.	Eerder hebben wij een verandertraject ingezet om als organisatie beter te kunnen inspelen op vragen uit de samenleving. Hieruit zijn een paar goede dingen gekomen. We realiseren ons dat wij er als organisatie nog niet zijn. Wij geven de cultuurverandering binnen onze organisatie hoge prioriteit. Het is noodzakelijk dat wij op korte termijn hierin keuzes maken hoe wij dit proces verder inrichten.	Opnemen in de SMS-visie dat we binnenkort kiezen hoe wij de cultuurverandering binnen de gemeentelijke organisatie oppakken.

<p>BBB.</p>	<p>Ingebracht door 15: Wat doen we ondertussen dat de werkelijkheid nog niet samenvalt met het ideaalbeeld? Het vergt een cultuuromslag van zowel de gemeente, instellingen en burgers. Cultuurveranderingen gaan langzaam.... Kortom, zowel aan de vraag- als aanbodkant moet er anders gedacht gaan worden. Dit vergt een uitgebreid programma van scholing, communicatie, opvoeding en beïnvloeding dat niet of nauwelijks aan de orde komt in de nota..... Wij zijn als corporaties bereid om onze verantwoordelijkheid te nemen en de reis mede in te vullen. Daarvoor zijn concrete projecten nodig en samenwerking tussen ons, gemeente, instellingen en burgers. Cultuurverandering moet je doen. De Eigen Kracht conferentie is een voorbeeld van projectmatige inzet waarin wij de betekenis van deze verandering kunnen laten zien.</p>	<p>Wij zijn het met u eens dat een cultuuromslag nodig is van zowel de gemeente, instellingen en burgers. Wij zijn ons ook van bewust dat cultuurveranderingen langzaam gaan. Zie ons antwoord bij AAA. Wij danken u voor uw aanbod en nemen dit graag aan. Wij zijn het met u eens dat je cultuurverandering moet doen en zijn geïnteresseerd in uw ervaringen. Wij nodigen u graag uit om daarover van gedachten te wisselen over hoe wij deze 'reis' gezamenlijk, wellicht ook met andere partners, kunnen volbrengen.</p>	<p>In de het voorwoord van de SMS-visie geven we aan dat we graag gebruik maken van het aanbod van instellingen om mee te denken en te werken. (blz. 4) In de def. versie van de SMS-visie nemen we een aantal voorbeelden op van werken vanuit de kracht van mensen en de stad. we willen hier als voorbeeld ook het aanbod van de Leidse corporaties op nemen over hoe wij een cultuuromslag bij de gemeente, instellingen en inwoners kunnen realiseren.</p>
<p>CCC.</p>	<p>Ingebracht door 10: <i>Hoe komt men in de praktijk van een visie-op-doelen naar een uitvoering-in-doelen</i>, zolang de uitvoering, dus methoden en werkmiddelen, nog steeds als uitgangspunt doelgroepen en wijken neemt? Is er een idee bij de gemeente hoe ze een overgang van de ene naar de andere manier van werken kunnen maken?</p>	<p>In de visie noemen we de methodiek 'communities that care'. Deze methodiek gaat uit van onderzoek op basis waarvan inwoners en instellingen met elkaar doelen en middelen bepalen. Juist door gezamenlijk de gewenste resultaten te bepalen en prioriteiten te stellen verwachten we ook beter tot een 'uitvoering in doelen' te komen. We hebben in Stevenshof positieve ervaring met deze werkwijze.</p>	<p>Geen.</p>
<p>DDD.</p>	<p>Ingebracht door 10: Hoe ziet de gemeente de relatie tussen enerzijds vraaggericht werken en in het verlengde daarvan vraagverheldering en anderzijds beoordeling van activiteiten op resultaten? Wie bepaalt welke activiteiten een organisatie onderneemt?</p>	<p>Het draait hier om de vraag hoe je komt tot het bepalen van de gewenste resultaten. Door de inwoners goed te betrekken bij het formuleren van de gewenste resultaten kunnen we het spanningsveld tussen de individuele vraag die iemand stelt en het gewenste resultaat verkleinen. We zien hier een belangrijke rol voor ons als gemeente, maar zeker ook voor organisaties.</p>	<p>Geen.</p>

<p>EEE.</p>	<p>Ingebracht door 8: Ik zie een tegengestelde beweging, ... Daar waar je ingaat op "problemen" loop je het risico om het over te nemen, daar waar je "gaten" laat vallen, kan het gebeuren dat er een beweging ontstaat.</p> <p>Ik denk dat dit de grootste opgave is bij het thema, een balans tussen aanwezigheid en afwezigheid van professionals, gecombineerd met een werkwijze die ruimte laat. Een andere manier kan zijn om zo om te gaan met professionaliteit dat de afstand tussen de organisatie en doelgroep zo klein mogelijk wordt gehouden.</p>	<p>We herkennen de door u geschetste ontwikkeling. De inzet van professionals moet in principe altijd ondersteunend zijn aan de aanwezige kracht en er op gericht zijn zichzelf overbodig te maken. Uiteraard is het van belang het 'grotere plaatje' in de gaten te houden.</p> <p>We streven er naar dat iedereen werkt, leert of op een andere wijze actief deelneemt aan de samenleving. Voor kinderen betekent dit dat zij opgroeien in een veilige omgeving en voldoende ontwikkelingskansen krijgen.</p> <p>Wij kunnen deze doelen alleen realiseren als we dit gezamenlijk (inwoners, instellingen, ondernemers en overheid) doen. Zo zal bij de aanpak van problemen ook in gezamenlijkheid gekeken moeten worden wat de beste oplossing is en wie van alle genoemde partijen daar een bijdragen aan kan leveren.</p>	<p>Geen.</p>
<p>FFF.</p>	<p>Ingebracht door 12: Het valt de buurtvereniging op dat in de SMS niet zonder meer op wijkvoorzieningen wordt ingezet, maar dat er voldoende "voorzieningen zijn die aansluiten bij de behoefte in de buurt". ... De buurtvereniging Zeeheldenbuurt is daarom van mening dat het beter zou zijn als de gemeente in de SMS de wijkvoorzieningen die kunnen bijdragen aan burgersamenhang en burgerparticipatie (buurthuis, school, wijkopbouwwerker etc.) meeneemt als basisbehoeften om de gewenste burgerparticipatie op gang te helpen en op pijl te houden en niet "afhankelijk maakt van behoefte".</p>	<p>In de SMS-visie hebben we bewust gekozen om geen basisvoorzieningen per wijk te benoemen. Bij de beschrijving van voorzieningen in deze visie gaan we uit van functies die een ruimtelijke vertaling hebben.</p> <p>Voor het goed functioneren van een wijk (incl. mate van burgerparticipatie) moeten in die wijk een aantal functies aanwezig zijn. Deze hoeven echter niet in een vaste set voorzieningen vormgegeven te worden. Een speeltuin of sportaccommodatie kan, net zo goed als een buurthuis, als ontmoetingsplek functioneren. We willen de ruimte behouden om een invulling op maat te maken, aansluitend bij wat in de wijk aan faciliteiten aanwezig is en hoe mensen in die wijk leven.</p>	<p>In paragraaf 8.2 gaan we in op voorzieningen en functies (blz. 34).</p>

GGG.	<p>Ingebracht door 12: Daarnaast valt op dat de SMS een aantal wijken noemt waarop extra ingezet gaat worden voor wat betreft leefbaarheid. Hoewel wij de zeeheldenbuurt een hele leefbare wijk vinden kan de leefbaarheid de komende jaren zomaar in het geding komen gezien de ontwikkelingen die op de Zeeheldenbuurt afkomen. ... Al deze ontwikkelingen nopen ons ertoe extra aandacht te vragen voor de Zeeheldenbuurt juist op het gebied van leefbaarheid.</p>	<p>We hebben er begrip voor dat u voor de komende jaren aandacht vraagt voor de leefbaarheid in de Zeeheldenbuurt. In de Zeeheldenbuurt speelt natuurlijk veel. De nog op te stellen gebiedsvisie neemt leefbaarheid expliciet mee.</p>	Geen.
HHH.	<p>Ingebracht door 13: In ditzelfde kopje staat dat de gemeente een vangnet wil gaan organiseren ten behoeve van de zeer kwetsbare inwoners met meervoudige problemen die niet in staat zijn voor zichzelf te zorgen. De gemeente wil hierbij, waar het kan, gebruik maken van de inzet van instellingen, vrijwilligers en mantelzorgers. Met de formulering 'waar dat kan', wordt gesuggereerd dat de gemeente nog andere middelen heeft. Welke zijn dit?</p>	<p>De formulering 'waar dat kan' heeft betrekking op mantelzorgers en vrijwilligers. Een alternatief voor of aanvullend op deze (vrijwillige) inzet is de inzet van professionals. We zullen deze zin aanpassen.</p>	Er vindt een verduidelijking in de tekst van de SMS-visie plaats (blz. 6).

III.	Ingebracht door 13: In de samenvatting onder het kopje 'Drie hoofdpogaven' wordt bij punt 1 (idem bij hoofdstuk 8.2 en bijlage 2, hoofdstuk 2.3) voorzieningenbeleid genoemd. Hoewel deze term het beleid aanduidt inzake zowel sport-, opvang-, als zorg- en welzijnvoorzieningen, roept het gebruik van deze term het oude Wvg-voorzieningen denken bij de Adviesraad op. Om de cultuuromslagen die gepaard gaan met het invoeren van 'De Kanteling' en 'Welzijn nieuwe stijl' in ieder geval met het gebruik van geschiktere terminologie te verwoorden, adviseert de Adviesraad de term voorzieningenbeleid te vervangen door een ander equivalent zoals bijvoorbeeld <i>faciliteiten / oplossingen / mogelijkheden</i> of een omschrijving van hetgeen wordt bedoeld.	Paragraaf 8.2 begint met een omschrijving van de term voorzieningen. Deze herhalen we in bijlage 2 welke specifiek over sociaal maatschappelijke voorzieningen gaat. U heeft gelijk dat voorzieningen een middel is, welk een oplossing kan bieden voor problemen/behoefte van mensen. We zullen in paragraaf 8.2 hierover een zin opnemen zodat ook in dit kader de gedeelde visie met 'De Kanteling' en 'Welzijn Nieuwe Stijl' zichtbaar is.	In bijlage 2 nemen we de omschrijving van voorzieningen op (blz. 45) In paragraaf 8.2 nemen we een zin op over oplossingsgericht denken ipv voorzieningen denken (blz. 34).
Thema: Bijlage 2 en de Sociaal Maatschappelijke Voorzieningen			
JJJ.	ingebracht door 3: kan de naam VTV (blz. 54) worden vervangen door: Stichting Vrijtijdsbesteding Thuishulp en Vormingsactiviteiten	Ja	We passen de naam VTV aan (blz. 55).
KKK.	ingebracht door 3: kan de naam "het clubgebouw VTV/centrum club 58" (blz 54) vervangen worden door "in het clubgebouw VTV aan de Gabriel Metzstraat".	ja	We vervangen de naam (blz. 55).
LLL.	Ingebracht door 6: Op pagina 50 en 51 mis ik nog een aantal producten/ taken namelijk: - Thuisbegeleiding - Reset: hulp bij voornamelijk multiprobleemgezinnen t.b.v. opvoedproblemen en ter voorkoming van - indicatie bij bureau jeugdzorg - Vriendendienst - Vrijwilligerswerk/ ondersteuning van vrijwilligers	Op blz. 54 noemen we de vrijwilligers en het vrijwilligerswerk. Indicatiestelling vindt zowel bij het CIZ en BJZ plaats. We geven dit een plek in de bijlage. Ook de overige door u genoemde producten nemen we op in bijlage 2.	Bijlage 2 vullen we aan (blz. 50, 53 en 56).

MMM.	Ingebracht door 13: Bijlage 2 bij 2.3 Zorg, wordt een te smal beeld geschetst van de Wmo. De Wmo kent 9 prestatievelden. In deze prestatievelden worden ook doelstellingen beschreven ten aanzien van de sociale samenhang, het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers en bijvoorbeeld het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang.	De opbouw van Bijlage 2 komt niet overeen met die van de prestatievelden van de Wmo. Dit stuk heeft ook niet het doel dat te doen. De door u genoemde categorieën komen terug onder de kopjes zorg en welzijn. Ook onderwijs, sport en kunst en cultuur kunnen bijdragen aan het bevorderen van sociale samenhang.	Geen.
NNN.	Ingebracht door 13: In bijlage 2 bij hoofdstuk 2.4 onder het kopje 'migranten- en andere belangenorganisaties': De Adviesraad WMO Leiden wordt geschaard onder de belangenorganisaties. Dit is niet correct. De Adviesraad is een adviesorgaan aan B&W en probeert juist overstijgend en integraal te adviseren.	We passen dit aan. We nemen een apart kopje op met gemeentelijke adviesorganen.	In bijlage 2 komt een lijstje met gemeentelijke adviesorganen waaronder de Adviesraad Wmo (blz. 55)
OOO.	Ingebracht door 14: De nieuwe locatie voor jongerenwerk wordt het buurthuis genoemd. Het buurtcentrum Stevenshof staat niet op het kaartje.	We passen 'het buurthuis' aan in 'jongerencentrum'. Het buurtcentrum is bij punt 9.5168 aangegeven.	We passen 'het buurthuis' aan in 'jongerencentrum' (kaart Stevenshof, C1). Geen.
Thema: Diversen			
PPP.	Ingebracht door 6: We missen de melding of aandacht in de notitie van het goede voorbeeld De Zichtbare Schakel 40+.	Het project de Zichtbare schakel is inderdaad een voorbeeld van hoe samenhangende zorg op wijkniveau geregeld kan worden. In deze kaderstellende visie op hoofdlijnen kunnen we echter niet alle voorbeelden noemen van projecten.	Geen.
QQQ.	Ingebracht door 5: De notitie lijkt zich te focussen op de binnenstad en de professorenwijk, maar juist Roomburg, Meerburg en Waardeiland lijken geen deel uit te maken van Leiden, terwijl die wijken in hun ontwikkeling zeer fragiel zijn (afgezien misschien van Waardeiland).	De SMS-visie gaat nadrukkelijk over heel Leiden. In de visie benoemen we het verschil tussen wijken aan de hand van voorbeelden. Uw opmerking over Roomburg, Meerburg en Waardeiland illustreert dit.	Geen.

RRR.	Ingebracht door 5: Wat gebeurt er met de huidige buurthuizen: alom wordt gesproken over een geringere beschikbaarheid, maar de verbetering van de omgeving steunt juist op die beschikbaarheid voor verschillende doelgroepen.	We zien ontmoeting tussen inwoners uit een wijk als een belangrijke voorwaarde om de leefbaarheid van die wijk te vergroten. Dit kan plaatsvinden in een buurthuis, maar er zijn ook andere plekken en mogelijkheden om contact tussen mensen te stimuleren/faciliteren. Het komende jaar verwachten we het beleidsplan Wmo en een uitvoeringsplan Welzijn te kunnen vaststellen. In deze stukken zal aangegeven worden hoe we met de huidige buurthuizen om gaan..	Geen.
SSS.	Ingebracht door 5: Waarom komt een van de eerste centra voor Jeugd en gezin nu juist weer in de professorenwijk? Daar kan men nog wel een paar jaar wachten, zou ik zeggen. Vreemd dat die wijk altijd vooraan staat bij het uitdelen van publieke voorzieningen.	Het eerste CJG is geopend in de Stevenshof, het tweede in Leiden Zuidwest aan het Vijfmeiplein, het derde in de professorenwijk en zodra de bredeschool in Leiden Noord klaar is, opent daar het vierde CJG. De keuze voor de vestiging van de CJG's heeft te maken met het feit dat op deze plek al een aantal van de organisaties die in het CJG samenwerken gevestigd waren. Ook de spreiding over de stad speelt mee.	Geen.
TTT.	Ingebracht door 13: Bij 8.2 'voorzieningenbeleid' worden voorzieningen per thema per district gepresenteerd. Hier is een wijkgerichte aanpak van belang waarbij er samenhang is tussen wonen, zorg, ondersteuning en welzijn. De Civil Society biedt mogelijkheden om deze samenhang tot stand te laten komen.	Afhankelijk van het vraagstuk dat speelt, zal het juiste schaalniveau voor het vinden van oplossingen gezocht moeten worden.	Geen.
UUU.	Ingebracht door 9: De Voedselbank en haar vrijwilligers voelen zich sterk betrokken bij de stad en willen graag blijven bijdragen aan het vangnet voor de kwetsbaarsten in de stad en regio. Wij verwachten dat de behoefte aan onze concrete en laagdrempelige hulp blijft bestaan. Facilitering vanuit de gemeente, naast het draagvlak binnen de samenleving, is noodzakelijk voor de Voedselbank om te kunnen blijven bijdragen aan het vangnet voor de kwetsbaarsten in onze stad.	Hier nemen we kennis van.	Geen

VVV.	Ingebracht door 16: In deze nota staat dat de Agaatlaan verslechtert, dat is inderdaad ook zo, maar gelukkig niet meer omtrent optredende jeugdoverlast. Deze is sterk verbeterd gelukkig. Deze opmerking is gemaakt binnen het Overleg hoge Mors dat 4 keer per jaar bijeen komt en waar verschillende beroepsgroepen bijeen komen.	Het is goed te horen dat de jeugdoverlast hier afneemt.	Geen.
WWW	ingebracht door 7: Ook het meetbaar maken van het nieuwe beleid, blz. 37.e.v., gaat alleen over het meten van het effect van het nieuwe beleid en niet over het meten van de noodzakelijke voorafgaande verandering van het eigen gedrag, een ook in uw ogen noodzakelijke voorwaarde om het nieuwe beleid te realiseren.	De indicatoren opgenomen in deze visie zijn inderdaad effectindicatoren. Het veranderen van het gedrag van de gemeente is een middel en niet een doel om de gewenste effecten te bereiken. U geeft terecht aan dat het een belangrijk middel is. Het maakt deel uit van een breed pakket aan middelen om de beleidsdoelen te bereiken. Om een duidelijke focus te houden kiezen we ervoor niet de middelen maar het bereik van de doelen te monitoren.	Geen.
XXX.	Ingebracht door 1: wij zijn benieuwd aan welke uitwerking de gemeente denkt. Van onze kant dringen wij aan op het flexibeler een globaler maken van bestemmingsplannen, zodat je dynamiek beter mogelijk maakt. ... Wij hopen dan ook dat dit punt ook terug zal komen in de herstructurering bedrijventerreinen.	Op de langere termijn onderschrijven wij de ontwikkeling bestemmingsplannen flexibeler te maken. Dit is ook ons uitgangspunt voor het herstructureringsbeleid van bedrijventerreinen. Wij zijn bezig met een inhaalslag bestemmingsplannen te actualiseren. Deze bestemmingsplannen zijn nog conserverend van aard om de wettelijke termijn te halen.	Geen.

YYY.	<p>Ingebracht door 13: Bij 10.2 bij het leidend thema 'aantrekkelijke stad' de indicator veiligheid toevoegen.</p> <p>Bij het leidend thema 'versterken van de arbeidsmarkt' als indicator het aantal/percentage arbeidsparticipanten van mensen met een beperking toevoegen.</p> <p>Bij het leidend thema 'Iedereen doet mee': Het is wenselijk om dit te kunnen meten indicatoren nader uitgewerkt worden. De Adviesraad adviseert hiervoor de conclusies en aanbevelingen uit het recente onderzoek van de Rekenkamercommissie van de gemeente Leiden naar de Wmo inzake de doeltreffendheid en doelmatigheid van het domein 'Samen leven', te gebruiken.</p>	<p>Indicator veiligheid: het aspect veiligheid is tot nu toe indirect opgenomen: het is namelijk één van de acht onderdelen van de Woonaanatrekkelijkheidsindex en is onderdeel van de Leefbaarometer.</p> <p>Indicator arbeidsparticipanten met een beperking: de afdeling BOA van de gemeente Leiden beschikt niet over dergelijke gegevens.</p> <p>Rekenkameronderzoek. Bij het opstellen van deze reactie conclusies en aanbevelingen van het rekenkameronderzoek nog niet bekend. In zijn algemeenheid kunnen we aangeven dat we het belangrijk vinden te leren onderzoeken en onze ervaringen.</p>	Geen.
ZZZ.	<p>Ingebracht door 13: Bij de samenvatting onder het kopje 'Iedereen doet mee': <i>Zij hebben van instellingen of van ons....</i> En verderop in deze visie onder andere ook direct onder hoofdstuk 6 bovenaan. Voor de duidelijkheid zou het beter zijn wanneer hier in plaats van 'ons' de gemeente Leiden wordt geschreven.</p>	<p>We lezen de visie na op het gebruik van het woordje 'ons' en verduidelijken dit door het te vervangen door 'gemeente Leiden'.</p>	De visie is, waar nodig, aangepast.
AAAA	<p>Ingebracht door 13: Is het niet beter een afkortingenlijst toe te voegen aan dit document? Zie bijvoorbeeld de gebruikte afkorting in bijlage 2, hoofdstuk 2.3 onder 'wat kan dit betekenen?' Hier wordt gesproken van HOED's en TOED's. De Adviesraad weet niet waar deze afkorting voor staat.</p>	<p>We lopen de visie na op (niet alledaags gebruikte) afkortingen en schrijven deze uit.</p>	De visie is, waar nodig, aangepast.

Conclusie

De ontvangen inspraakreacties geven op diverse onderdelen aanleiding tot wijzigingen of aanvullingen van de Sociaal Maatschappelijke Structuurvisie. Deze zijn in de derde kolom van het overzicht aangegeven.

Vervolg procedure

Het college stelt zijn antwoord op de inspraakreacties vast en legt het gewijzigde beleidskader ter vaststelling aan de gemeenteraad voor.

De insprekers worden schriftelijk van het antwoord van het College van B&W en zijn besluit op de hoogte gesteld.